

Sygn. akt IV CZ 16/14

POSTANOWIENIE

Dnia 2 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Anna Kozłowska (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku J. O.

przy uczestnictwie F. Z., A. O.

i A. P.

o ustanowienie drogi koniecznej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 2 kwietnia 2014 r.,

zażalenia uczestnika postępowania F. Z.

na postanowienie Sądu Okręgowego w O.

z dnia 20 listopada 2012 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w O. odrzucił apelację uczestnika F. Z. od postanowienia Sądu Rejonowego w P. z dnia 14 marca 2012 r., wobec nieuiszczenia przez pełnomocnika skarżącego opłaty podstawowej w wysokości 30 zł, zgodnie z art. 14 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm., dalej jako: u.k.s.c.) w związku z art. 130² § 3 k.p.c., które to przepisy miały w sprawie nadal zastosowanie.

W zażaleniu uczestnik zarzucił naruszenie art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw oraz art. 45 Konstytucji RP i wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Ponieważ postanowienie kończące postępowanie przed sądem pierwszej instancji zapadło 14 marca 2012 r., do postępowania apelacyjnego wszczętego wniesieniem apelacji, miały zastosowanie przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm., dalej: u.k.s.c.), co wynika z art. 149 ust. 1 tej ustawy. Powołany przepis nakazuje bowiem stosować dotychczasowe przepisy, tj. ustawę o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z 1967 r., do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie nowej ustawy, to jest przed dniem 2 marca 2006 r., ale jedynie do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, a zatem do czasu wydania orzeczenia kończącego postępowanie w danej instancji (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZP 124/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 91). W sprawie niniejszej, wszczętej w dniu 29 listopada 2005 r., ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. (u.k.s.c.) miała wobec tego zastosowanie od dnia 14 marca 2012 r. Z jej art. 14 ust. 2 wynikał obowiązek uiszczenia przez stronę, od pisma podlegającego opłacie, opłaty podstawowej w wysokości 30 zł, mimo zwolnienia od kosztów sądowych w całości (art. 100 ust. 2 u.k.s.c.). Ustawą z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie

ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 21, poz. 123) art. 14 ust. 2 został uchylony, a art. 100 ust. 2 został zmieniony, jednakże w art. 2 ustawy zmieniającej ustawodawca postanowił, że do spraw wszczętych przez dniem jej wejścia w życie stosuje się przepisy dotychczasowe. Ustawa zmieniająca weszła w życie w dniu 10 marca 2007 r., natomiast sprawa niniejsza, wobec jej wszczęcia w dniu 29 listopada 2005 r., była niewątpliwie sprawą wszczętą przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej. „Wszczęcie sprawy” w rozumieniu art. 2 ustawy zmieniającej, to złożenie wniosku inicjującego postępowanie przed sądem (w niniejszej sprawie - złożenie wniosku o ustanowienie drogi koniecznej), a nie środka odwoławczego od postanowienia kończącego postępowanie przed sądem pierwszej instancji, czy też – jak zdaje się twierdzić uczestnik w zażaleniu – wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Z kolei, pod pojęciem „przepisów dotychczasowych” należy rozumieć przepisy poprzednio obowiązujące, tj. przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy zmieniającej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2007 r., V CZ 82/07, niepublikowane). Z art. 2 ustawy zmieniającej wynikał zatem, w sprawach wszczętych przez dniem 10 marca 2007 r., obowiązek stosowania art. 100 ust. 2 i art. 14 ust. 2 również w brzmieniu obowiązującym do dnia 10 marca 2007 r.

Problem ponoszenia określonej w art. 14 ust. 2 i art. 100 ust. 2 u.k.s.c. opłaty podstawowej od apelacji wniesionej po dniu 10 marca 2007 r. przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych w całości, został rozstrzygnięty w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2008 r. (III CZP 48/08, OSNC 2009, nr 7-8 poz. 102), którą Sąd Najwyższy w obecnym składzie podziela. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wywiódł, że art. 2 ustawy nowelizującej u.k.s.c. jest normą międzyczasową, opartą na zasadzie jednolitości postępowania. Zamieszczając ten przepis, ustawodawca wyraźnie odstąpił od reguły bezpośredniego działania nowej ustawy procesowej. Naturalną konsekwencją oparcia normy intertemporalnej na zasadzie jednolitości postępowania jest konieczność stosowania przepisów wcześniej obowiązujących w sprawach toczących się po wejściu w życie nowej ustawy. Ustawa z dnia 14 grudnia 2006 r. nowelizująca u.k.s.c. uchyliła zatem obowiązek uiszczania opłaty podstawowej od pism wnoszonych przez osoby

zwolnione od kosztów sądowych w całości tylko w sprawach wszczętych po dniu 10 marca 2007 r.

Z powyższego wynika, że uchylenie art. 14 ust.2 i zmiana treści art. 100 ust. 2 u.k.s.c. nie zmieniało sytuacji wnoszącego apelację uczestnika. Uczestnik, jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy, mimo zwolnienia od kosztów sądowych w całości, miał obowiązek, zgodnie z art. 14 ust 2 u.k.s.c., uiszczenia opłaty podstawowej od apelacji w kwocie 30 zł.

Opłata podstawowa określona w art. 14 ust. 2 i 3 u.k.s.c. jest opłatą w wysokości stałej w rozumieniu art. 130² § 3 k.p.c. Zgodnie zaś z art. 130² § 3 k.p.c., sąd odrzuca bez wezwania o uiszczenie opłaty pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego środki odwoławcze lub środki zaskarżenia (apelację, zażalenie, skargę kasacyjną, skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sprzeciw od wyroku zaocznego, zarzuty od nakazu zapłaty, skargę na orzeczenie referendarza sądowego) podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia. Powołany przepis został co prawda uchylony z dniem 1 lipca 2009 r. (art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw Dz.U. z 2008r. Nr 234, poz.1571), jednakże w myśl art. 8 ust. 1 tej ustawy, jej przepisy mają zastosowanie do postępowań wszczętych po dniu wejścia w życie ustawy. Zważywszy, że postępowanie w sprawie – jak wskazano powyżej – zostało wszczęte w dniu 29 listopada 2005 r., art.130² § 3 k.p.c. miał nadal zastosowanie, co też oznacza, że apelacja wniesiona przez uczestnika wobec braku uiszczenia opłaty podstawowej, podlegała odrzuceniu.

Odrzucenie zatem przez Sąd Okręgowy na podstawie art. 130² § 3 k.p.c. apelacji uczestnika wniesionej przez zawodowego pełnomocnika nie mogło być poczytane za nieprawidłowe.

Odnosząc się natomiast do zarzutu naruszenia art. 45 Konstytucji RP wypada wskazać, że Trybunał Konstytucyjny, do którego wyłącznej kompetencji należy badanie zgodności obowiązującego prawa z Konstytucją, zajmował się oceną zgodnością powołanych przepisów z Konstytucją RP i orzekł, że zarówno przepis art. 130² § 3 k.p.c. w zakresie w jakim przewiduje, że sąd odrzuca

nieopłaconą apelację wniesioną przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego bez uprzedniego wezwania do uiszczenia należnej opłaty, jak i art. 14 ust. 2 i art. 100 ust. 2 u.k.s.c. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z 14 grudnia 2006 r. nowelizującej u.k.s.c., są zgodne z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP (por. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 listopada 2008 r., SK 33/07, OTK-A 2008, nr 9, poz. 154 i z dnia 23 marca 2010 r., SK 47/08 OTK-A 2010, nr 3, poz. 25).

Z przytoczonych powodów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.